

N:o 8.

Af herr **Kennedy**, *angående skrifvelse till Konungen i fråga om åtgärder mot indragning af smärre lägenheter å kronoegendommar.*

Bland de frågor, som under de senare åren väckt det lifligaste intresse inom skilda lager af vårt folk och hvilkas upptagande af statsmakterna till pröfning hälsats med odelade sympatier, är utan tvifvel den jämväl i andra länder synnerligen brännande frågan om beredande af möjlighet för den kroppsarbetande delen af befolkningen att under full äganderätt förskaffa sig bostäder, som kunna tillfredsställa åtminstone billiga kraf på utrymme, bekvämlighet och framför allt på sundhet; och helt visst torde få, om ens något spörsmål vara så, som det om beredande af ett *eget* hem åt hvarje familj, till sina följder af djupt ingripande betydelse för samhället i dess helhet såväl i socialt och socialpolitiskt som ock i nationalekonomiskt och sanitärt samt icke minst i sedligt afseende.

De uttryck, detta helt visst berättigade allmänna intresse för den s. k. egna-hems-frågan tagit sig genom bland annat flere skärskilda frågan på olika sätt berörande motioner till 1899 års Riksdag, föranledde denna Riksdag att i skrifvelse den 13 maj 1899 hos Kungl. Maj:t göra framställning om utredning, huruvida och i hvilket afseende ytterligare åtgärder kunde vidtagas för beredande af tillfälle för mindre bemedlade arbetare att på landsbygden förvärfva sig egna hem.

Ehuruväl den af Kungl. Maj:t med föranledande häraf tillsatta kommitté redan den 22 juni 1901 inkommit med ett sakrikt betänkande, torde det

komma att dröja, innan något afgörande från Riksdagens och Kungl. Maj:ts sida i denna synnerligen vidtomfattande och till sina verkningar hart när oberäkneliga fråga kan komma till stånd. Det torde därför vara af ej ringa vikt att under tiden på alla de områden, där det kan låta sig göra och hvarifrån denna s. k. »egna-hems»-frågas lösning kan röna inverkan, må både i fråga om lagstiftning och förvaltning få göra sig gällande sådana principer, hvilka, om de också icke föra denna fråga närmare dess lösning, likväl gå i den af Riksdagen antydda riktning eller som åtminstone icke kunna vara af beskaffenhet att motverka densamma.

Då Riksdagen uteslutande till landsbygden begränsat området för inrättande af sådana egna hem, beträffande hvilka ofvannämnda kommitté hade att yttra sig, synes det därför böra tillses, att med fast egendom å landet icke må kunna vidtagas några sådana åtgärder, som kunna menligt inverka på frågans framtida lyckliga lösning, och närmast till hands ligger då, att kronan, såsom varande själf den störste jordägaren, å sina egendommar åtminstone icke förfar på sätt som gifvetvis är ägnadt att verka i alldeles motsatt riktning mot de af en kraftig opinion bland hela vårt folk burna sträfvanden, som i berörda Riksdags beslut funnit sitt uttryck. Det har därför icke kunnat annat än väcka förvåning, att vid förvaltningen af kronoegendomarna äfven under de senare åren följts ett tillvägagångssätt, som, långt ifrån att underlätta bildandet af »egna-hems»-lägenheter, tvärtom är ägnadt att borttaga å kronans mark redan befintliga smärre sådana. Vid köp eller utarrendering af synnerligast större kronodomäner göres nämligen ofta till villkor för något aftals ingående, att en del å dem förekommande och ofta särskildt utarrenderade eller förvaltade lägenheter, torp och smärre utjordar skola införlifvas med hufvudgårdarne, och deras förut för sig brukade mindre jordområden komma att i ett större jordbruk uppgå, hvarvid de å dessa lägenheter boende personer afhysas. Om anledningen till ett dylikt förfarande hafva skogstjänstemännen uppgifvit, att de ej vilja hafva åker, äng eller bostäder på kronans skogar samt att dylik befolkning skulle göra intrång å kronan tillhörig skog, jakt eller fiske.

Ett indragande af sådana mindre lägenheter, hvilka både genom storlek, läge och tradition samt framför allt genom de å dem befintliga, ofta enskilde redan förut tillhöriga åbyggnader synnerligen väl lämpa sig till »egna-hem», strider så uppenbart såväl mot den djupa strömning till förmån för denna idé, som i det allmänna medvetandet gjort sig kring hela landet gällande, som ock mot de af Riksdagen i dess ofvanberörda skrifvelse till Kungl. Maj:ten och den däraf föranledda kommitténs betänkande

uttalade önskemål, att jag, jämte det jag ansett mig böra på detta förhållande fästa Riksdagens uppmärksamhet, vördsamt får hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse hos Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes för vederbörande myndigheter utfärda sådana föreskrifter, att vid inköp eller utarrendering af kronan tillhöriga egendommar måtte, där så i öfrigt lämpligen kan ske, vidtagas åtgärder till förhindrande af att å egendomarna redan befintliga smärre lägenheter indragas och deras befolkning afhyses.

Om remiss till statsutskottet anhålles.

Stockholm den 23 januari 1903.

James Kennedy.